

TEREZA SPENCEROVÁ: Pár poznámek k „iránskému“ útoku na saúdské rafinerie

- CZ24 News | 25. září 2019

Pokud USA aktuálně pomáhají Saúdské Arábii tím, že k neefektivním desítkám baterií Patriotů posílají další, aby se vlastně nic moc nezměnilo, jak se asi Saúdové musejí cítit?

Baterie Patriotů v saúdské poušti

CNN

Jestřábi ve Washingtonu dál volají po útoku proti Íránu. Novou záminkou je jim bezpilotní raketový útok na saúdská ropná zařízení z minulého víkendu. Hrdě se k němu přihlásili jemenští rebelové, ale ministr zahraničí USA Mike Pompeo okamžitě ukázal na Teherán. Přidala se k němu i část amerického establishmentu a samozřejmě i Saúdové, pro něž je Írán rovněž „osudovým“ protivníkem. Problémem zůstává, že o vině Íránu dál nikdo nepřekládá žádné důkazy a saúdské tvrzení, že pachatelem byl Írán, protože byly „při útoku použity íránské zbraně“, může být maximálně nebezpečným precedentem pro všechny světové výrobce zbraní.

Faktem zůstává, že pokud byly rakety a drony odpáleny a vypuštěny z íránského území, americké (a samozřejmě i jiné) satelity musely zaznamenat jejich start nebo i sledovat jejich pohyb. Proč ale v takovém případě nejsou důkazy zveřejněny? „Nejmenované zdroje“ v amerických médiích vysvětlují, že důkazy existují, ale jsou drženy v tajnosti. Proč? Na to jako by se nikdo ani neptal.

Pokud si odmyslíme krajní konspirační varianty o „inside jobu“, který měl záměrným zničením saúdských rafinerií vytvořit záminku k útoku na Írán, zbývají – s ohledem na zeměpisnou polohu cíle – jen čtyři možnosti: rakety a drony odstartovaly z Íránu, z Jemenu, z Iráku nebo z Perského zálivu, třebas z Bahrajnu nebo Kataru. Lze asi vyloučit možnost, že by íránské rychlé čluny nebo Katar s Bahrajnem, které hostí americké základny, nějak „neviditelně“ odpalovaly rakety. Lze pochopit i to, že by se utajoval důkaz o palbě z Iráku, na který ukazují hlavně izraelské zdroje, nejspíš ve snaze ospravedlnit vlastní opakované útoky na tamní základny šíitských milicí. Pokud by se totiž opravdu na Saúdy útočilo ze „zdemokratizovaného“ Iráku, byla by to pro USA obrovská ostuda, kterou by asi bylo opravdu nejlepší ututlat. Lze pochopit i to, proč je třeba utajit důkazy o palbě z Jemenu – pachatelem je přece Írán. A lze konečně pochopit i to, proč nejsou zveřejňovány důkazy o tom, že se pálilo z Íránu – třebas byt jen proto, že prostě neexistují...

Nad tím vším se navíc vznáší notná dávka ironie: Saúdové i na nynějším Valném shromáždění OSN z útoků na své rafinerie dál viní Írán, ale trestají za ně Jemen. Při dalších náletech v posledních dvou dnech zabili dalších skoro třicet civilistů, včetně sedmi dětí. A co víc, zatímco jestřábi „všech zemí“ spojují své síly k ataku na Írán, Donald Trump, obecně vykreslovaný jako nebezpečný blázen, se snaží válce racionálně a opatrně bránit. Slovně sice na teheránu nenechá nit suchou, ale současně tvrdí, že „jen nejodvážnější jsou s to volit mír“. A je vcelku jedno, jestli jen proto, že nechce být prezidentem jen na jedno funkční období, a tuší, že nepředvídatelný konflikt schopný vyvolat globální energetickou krizi by mu mohl zlomit politický vaz...

Patrioty s mouchami

Ačkoli se to podle vesměs „ranařských“ prohlášení amerických politiků pro média nezdá, lze předpokládat, že v politickém zákulisí se vedou žhavé debaty o tom, co USA v Íránu vlastně chtějí. Touží „změnit režim“, i když se jim to soustředěným tlakem nedaří už přes čtyři dekády? Chtějí zničit

tamní beztak neexistující vojenský jaderný program? Chtějí jen oslabit íránský vliv na Blízkém východě, i když ho svou politikou tamtéž v posledních deseti letech jen posilují? A jaký „kus“ Saúdů a jiných spojenců jsou pro dosažení svých cílů ochotni obětovat? Ale hlavně, jaké oběti jsou těmto cílům ochotné případně přinést samy USA?

Mezitím je tu realita všedního dne. Americké protiraketové systémy, které měly chránit ropná zařízení v saúdských centrech Abkajk a Churajs, se ukázaly být „neúčinnými“, řečeno eufemisticky. Některé zdroje sice raketové systémy Patriot obhajují tím, že je superbohatí Saúdové z „úsporných důvodů“ neměli ani „zapnuté“, ale je otázkou, zda by byl výsledek jiný, kdyby byly v bojové pohotovosti. Šéf amerického generálního štábu John Dunford ostatně sám připustil, že se „žádný jednotlivý systém nedokáže ubránit před takovým útokem dronů“, jaký Saúdové zažili minulý týden. Přesto USA v reakci na útok Saúdům dodají další vojenské kontingenty k pozemní ochraně ropných polí a další tři baterie těch samých Patriotů, které nereagují na nízko letící drony a řízené rakety.

Mimochodem, není bez zajímavosti, že kongresová zpráva už po první americké válce v Perském zálivu konstatovala, že „nelze doložit, že by rakety Patriot sestřelily víc než jen několik (iráckých) raket Scud, a i o těchto událostech panují pochybnosti“. A Patrioty selhávaly i při Bushově invazi do Iráku: podle oficiální zprávy Pentagonu dokázaly zasáhnout jen devět z celkem 23 balistických raket, které Saddámova armáda během tří neděl proti útočícím silám odpálila. Dokázaly ale sestřelit stíhačku amerického námořnictva F18 Hornet, která se jim „přípletla“ do dráhy. A třebas před dvěma lety odpálili Saúdové své Patrioty proti „salvě“ balistických raket, které odpálili jemenští rebelové, a netrefili ani jednu...

Jinými slovy, cynik by řekl, že americké zbrojní systémy jsou (v rámci strategického uvažování) dobré pro útok, ale nepočítají s tím, že by se bylo rovněž občas třeba bránit. A pokud USA aktuálně pomáhají Saúdské Arábii tím, že k neefektivním desítkám baterií Patriotů posílají další, aby se vlastně nic moc nezměnilo, jak se asi Saúdové musejí cítit? Když jim za takové situace „zničehonic“ Putin nabízí, ať si koupí ruské protiraketové systémy S400, není to jen „hardcore trolling“ vůči USA, ale pro Rijád i reálný důvod k existenciálnímu přemýšlení...

(Ne)zájem o ropu

Sami Saúdové mezitím na likvidaci následků útoku nasadili přes pět tisíc dodatečných dělníků/gastarbeiterů, přesto se zdá, že jejich tvrzení o obnově ropné produkce do konce září dostává trhliny. Bloomberg a další agentury už hovoří spíše o osmi měsících až roku. Přinejmenším. Saúdové už informovali Japonsko, že se s dodávkami „zpozdí“ a místo objednané ropy dodají posléze jiný typ, zásobování svého vazala Bahrajnu ukončili zcela, což může vést jen k opětovnému probuzení „arabského jara“, které tam právě Saúdové svými tanky před osmi lety potlačili. Rijád už také začal na mezinárodním trhu kupovat pohonné hmoty a saúdští občané čekají na benzín v dlouhých frontách, které jsou jinak vidět třeba v Sýrii, která je ovšem po osmi letech války dál „trestána“ západním energetickým embargem...

Potíž je i v tom, že se dnes USA za Saúdy už nepostaví jako „jeden muž“. Vlastně, nahlas Saúdy za své „přátele“ neoznačuje už ani Trump. Možná je ve hře snaha Washingtonu stát se světovou jedničkou v produkci ropy, což v posledních týdnech podpořilo hned několik mezinárodních analýz, podle nichž se USA už za pár let dostanou do špice producentů ropy i zemního plynu, a to společně s Ruskem a možná i Katarrem. A z toho plyne, že americká závislost na blízkovýchodní ropě bude postupně klesat. A z toho zase plyne, že americký zájem o Saúdy a další „spojence“ bude stejně postupně růst. A z toho pro změnu plyne, že ruský nebo čínský zájem o strategický Blízký východ a „kamarádsoft“ s tmářskými Saúdy (a tím pádem i o jejich vliv v arabském světě) najde uvolněný prostor.

Pokud se tedy nyní regionu opravdu podaří vyhnout se velké válce...

Tereza Spencerová

FTV Prima